

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jiřího Vyvadila a JUDr. Radana Malíka v právní věci stěžovatelky **E. K.**, zastoupené JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem v Ústí nad Labem, Dlouhá 5, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 6. 2004, č. j. 14 Az 140/2004 - 19,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 6. 2004, č. j. 14 Az 140/2004 - 19, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Odměna advokáta JUDr. Petra Prágla, se sídlem v Ústí nad Labem, Dlouhá 5, **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 6. 2004, č. j. 14 Az 140/2004 – 19, byla odmítnuta žaloba stěžovatelky proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 23. 1. 2004, č. j. OAM-5535/VL-07-K02-2002, jímž byla zamítnuta její žádost o udělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud

odůvodnil napadené rozhodnutí tím, že žaloba neobsahovala žádné žalobní body a stěžovatelka zcela obecně namítala nesouhlas s rozhodnutím. Žaloba nijak konkrétně nenapadá správní rozhodnutí, neuvádí, jakým konkrétním způsobem byla stěžovatelka zkrácena na svých hmotných a procesních právech nebo které důkazy ministerstvo nesprávně zhodnotilo či jaké konkrétní vady v postupu ministerstva spatřuje.

Stěžovatelka v kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě vyjádřila nesouhlas s rozhodnutím krajského soudu. Poukázala na to, že při projednávání její žádosti došlo k pochybení správního orgánu, který nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, čímž porušil ustanovení §§ 3 odst. 4, 32 odst. 1 a 46 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád“), důkazy, které si opatřil nebyly úplné, čímž došlo opět k porušení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 správního řádu a rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů. Své tvrzení odůvodnila odvoláním se na názor v příručce k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků. Na výzvu krajského soudu stěžovatelka doplnila kasační stížnost tak, že ji podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) s. ř. s. Stěžovatelka se nedomnívá, že krajský soud postupoval podle zákona, neboť podle jejího přesvědčení ministerstvo, které není zbaveno povinnosti zjistit skutečný stav věci (nikoliv skutkový), jej ve skutečnosti nezjistilo.Vyžaduje to v každém případě žadatele vyslechnout ke svým důvodům a opatřit si nezbytné podklady k posouzení situace v zemi původu žadatele. Nelze totiž přehlédnout, že stěžovatelka, byť je občankou Ruské federace, je ruské národnosti a pravoslavného vyznání, ale pochází a bydlí v Dagestánu, kde převažuje muslimské obyvatelstvo. Bydlí na hranici s Čečenskem, a pro tento fakt má obavu z diskriminace s tím, že město původu K. bylo často vystaveno útoku čečenských separatistů. Pokud jde o důvod, pro který krajský soud žalobu odmítl, tj. pro formální vady, má za to, že krajskému soudu nic nebránilo, aby jí ustanovil zástupce, který by jistě formální vadu odstranil. Proto se domáhala zrušení napadeného usnesení a přiznání této kasační stížnosti odkladného účinku.

Ministerstvo ve svém vyjádření uvedlo, že kasační stížnost nemá opodstatnění. Rozhodnutí soudu vychází z ustanovení § 65 s. ř. s. a ze zásady koncentrace řízení. Proto navrhlo zamítnutí kasační stížnosti včetně návrhu na přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. v rozsahu a z důvodů, které uplatnila stěžovatelka v kasační stížnosti a sám přitom neshledal vady uvedené v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Vzhledem ke skutečnosti, že napadeným rozhodnutím krajského soudu byla žaloba odmítnuta, mohl Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí přezkoumat pouze z hlediska jeho zákonnosti z důvodů stěžovatelkou uvedených ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a nezabýval se dalšími důvody, které stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila, když krajský soud napadené správní rozhodnutí věcně nepřezkoumal.

Podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

Ve smyslu tohoto důvodu stěžovatelka namítala, že pokud její podání vykazovalo vady, nebránilo krajskému soudu nic, aby jí ustanovil zástupce, který by jistě formální vady odstranil.

Při přezkoumávání zákonnosti napadeného usnesení vyšel Nejvyšší správní soud z ustálené judikatury, jež se týká posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví. V této souvislosti lze poukázat zejména na rozsudek ze dne 12. 4. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, v němž byl vyjádřen obecný závěr, že „že přepjatý formalismus při posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví – a stejně tak i jakýchkoliv jiných procesních úkonů účastníků řízení- naprosto neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Primárním účelem soudní ochrany obecně je poskytování ochrany subjektivním právům, a pokud jde o správní soudnictví zvláště, potom subjektivním právům veřejným; tato ochrana musí být skutečná a spravedlivá. Soudy jsou nezávislé a nestranné státní orgány, které usilují o nalezení spravedlnosti rozhodováním v konkrétních věcech a které nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních či spíše formalistických důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují; jiný přístup by byl ztěží ústavně-konformní a znamenal by odepření spravedlnosti. Právo na spravedlivý proces je jedním ze základních práv, které má každý vůči státu, a které mu garantuje nejen Listina základních práv a svobod, ale též Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Meze práva na spravedlivý proces stanoví jednotlivé procesní řády (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), při jejichž výkladu je v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstaty a smyslu a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Nabízejí-li se přitom dvě interpretace, z nichž jedna hovoří ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces a druhá proti němu, musí soud vždy zvolit výklad první“.

Obdobně opakovaně judikoval i Ústavní soud, např. v nálezu ze dne 11. 7. 2000, sp. zn. II. ÚS 491/98.

Žaloba ve správním soudnictví představuje procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud a žádá jej, aby jeho veřejnému subjektivnímu právu, které bylo ohroženo či porušeno, poskytl spravedlivou ochranu. Jestliže tedy s. ř. s. požaduje, aby žaloba splňovala určité náležitosti, nečiní tak proto, aby krajské soudy formalisticky trvaly na naplnění litery zákona, ale proto, aby žaloba mohla být podkladem právě pro poskytování ochrany veřejným subjektivním právům v rámci soudního řízení. Krajské soudy musí mít tento základní smysl a účel žaloby vždy na zřeteli, a dále si musí zodpovědět otázku, jaký konkrétní smysl a účel má ta která konkrétní zákonem stanovená náležitost žaloby, a podle obsahu, samozřejmě ne pouze podle slov, žaloby podané žalobcem posoudit, zda tyto náležitosti splněny jsou či nikoliv. Na žalobu je přitom nutno pohlížet jako na jeden celek, a proto nelze jednotlivé náležitosti posuzovat izolovaně.

Stejný přístup je třeba volit i při odstraňování vad žaloby, tedy skutečných nedostatků náležitostí žaloby, které brání tomu, aby žaloba mohla být podkladem projednání a rozhodnutí ve věci. Soud musí v prvé řadě zvážit, zda je nezbytné vadu odstranit. Např. uvedení dne doručení napadeného rozhodnutí je podle § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s. náležitostí žaloby, jejímž smyslem je toliko to, aby soud mohl posoudit, zda žaloba byla podána včas. Den

doručení a tedy i včasnost žaloby však soud zjistí ze správního spisu, který si z úřední povinnosti od žalovaného podle § 74 s. ř. s. vyžádá, a proto není vůbec nutné žalobce vyzývat, aby den doručení uvedl či dokonce jeho žalobu odmítnout, pokud tak ve lhůtě neučiní. Je-li však na místě vady odstraňovat, např. žalobce neuvádí v žalobě žádné konkrétní výtky vůči napadenému rozhodnutí, ale pouze cituje ustanovení právních předpisů, pak musí soud žalobce vždy k odstranění těchto vad vyzvat, stanovit mu k jejich odstranění přiměřenou lhůtu a poučit jej jednak o následcích nesplnění této výzvy a jednak o tom, jak má vadu odstranit. Toto poučení přitom musí být konkrétní, pouhá parafráze vybraných ustanovení soudního řádu správního je tedy nedostačující.

Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatelka v žalobě uvedla, že nezákonnost správního rozhodnutí spočívá v porušení ustanovení správního řádu, která vyjmenovala. Krajský soud, aniž by stěžovatelku vyzval v souladu s ust. § 37 odst. 5 s. ř. s. k odstranění vad žaloby, zaslal stejnopis žaloby k vyjádření ministerstvu a poté, co ministerstvo ve vyjádření namítlo nedostatečnost žalobních bodů, krajský soud ve věci rozhodl napadeným usnesením.

Má-li žaloba jiné vady než absenci jakéhokoliv žalobního bodu či absenci vymezení rozsahu, v němž je rozhodnutí napadáno, vyzve předseda senátu žalobce k odstranění vad podání podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. i po uplynutí lhůty podle ustanovení § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s. To platí i pro upřesnění žalobních bodů již v žalobě obsažených. Vzhledem k tomu, že žaloba obsahovala žalobní body, které by po upřesnění mohly být základem přezkumu krajského soudu, měl krajský soud stěžovatelku vyzvat k jejich upřesnění, neboť není vázán lhůtou uvedenou v § 71 odst. 2 s. ř. s. a teprve poté měl ve věci rozhodnout.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1 zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

V dalším řízení je krajský soud podle § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.

O stěžovatelkou podaném návrhu, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť věc vyřídil přednostně v souladu s § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s.

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odměnu zástupce stěžovatelky určil Nejvyšší správní soud ve výši 2150 Kč za 2 úkony právní služby podle ust. § 9 odst. 3 písm. f), vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů a 2 x 75 Kč náhrada hotových výdajů podle § 13 citované vyhlášky.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. května 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu